

تبیین مدل کارآفرینی دانشگاهی با استفاده از رویکرد سیستمی (مطالعه موردی) *

نشریه علمی

پژوهش در
نظام‌های آموزشی

دوره ۱۶، شماره ۵۶،
ص ۶۴-۷۵
بهار ۱۴۱۰

شاپا (چاپی): ۱۳۲۴-۲۳۸۳
شاپا (الکترونیکی): ۲۳۴۱-۲۷۸۳
نمایه در ISC

www.jiera.ir

نشریه علمی
پژوهش در نظام‌های آموزشی تحت قانون
بین‌المللی کپی‌رایت Creative Commons: BY-NC
می‌باشد.

نوع مقاله:

مقاله اصیل پژوهشی

✉ نویسنده مسئول:

m_bashekouh uma.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۷/۰۲

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۰/۱۱/۱۶

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۲/۱۷

تاریخ انتشار: ۱۴۰۱/۰۱/۰۱

استناد به این مقاله: باشکوه اجیرلو، م. و پورامینی،

ز. (۱۴۰۱). تبیین مدل کارآفرینی دانشگاهی با

استفاده از رویکرد سیستمی (مطالعه موردی).

پژوهش در نظام‌های آموزشی، ۱۶(۵۶)، ۶۴-۷۵.

doi: 20.1001.1.23831324.1401.16.56.5.2

محمد باشکوه اجیرلو ✉

دانشیار، گروه مدیریت و اقتصاد، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

زهرا پورامینی

دانشجوی دکتری رفتار سازمانی و منابع انسانی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

چکیده

هدف اصلی این تحقیق تبیین مدل رفتار کارآفرینانه دانشگاهی با رویکرد سیستمی بود. پژوهش حاضر به لحاظ رویکرد کیفی و از حیث روش بنیادی بوده و جامعه آماری مورد مطالعه شامل کلیه اعضای هیئت علمی و دانشجویان دانشگاه محقق اردبیلی در سال ۱۳۹۹ بودند که ۱۵ نفر از آن‌ها با استفاده از نمونه‌گیری گلوله برفی به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته بوده و به‌منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش تحلیل محتوای کیفی استفاده شد. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که حاصل مصاحبه‌های انجام‌شده و کدگذاری آن‌ها، استخراج ۷ مقوله اصلی، ۲۹ مقوله فرعی و ۱۱۰ مفهوم است که در قالب درون داد (رفتار کارآفرینانه)، فرآیند (ویژگی کارآفرینان، فرهنگ و سبک رهبری) و برون داد (نتایج و دستاوردها) سیستم کارآفرینی دانشگاهی، طبقه‌بندی شدند. از این‌رو استفاده از رویکرد سیستمی در دانشگاه‌ها ضمن تقویت تعاملات صنعت و دانشگاه، به ایجاد شرکت‌های خوشه‌ای، ثبت اختراعات و ابداعات دانشگاهی کمک کرده و میزان انتشارات و مقالات دانشگاهی مورد نیاز برای صنعت را افزایش خواهد داد.

واژه‌های کلیدی:

رفتار کارآفرینانه، کارآفرینی، کارآفرینی دانشگاهی

* مقاله حاضر برگرفته از طرح پژوهشی با عنوان «بررسی رفتار کارآفرینانه دانشگاهی، پیامدها و نتایج آن» (مورد مطالعه: دانشگاه محقق اردبیلی) با حمایت دانشگاه محقق اردبیلی است.

مقدمه

با توجه به اهمیت کارآفرینی دانشگاهی؛ مطالعات در این حوزه نیز دستخوش تغییرات زیادی شده (Gieure et al, 2020) و تعداد دانشگاه‌هایی که به مباحث کارآفرینی توجه دارند در حال رشد است (Ping et al, 2016). مقیمی و همکاران (۱۳۹۳) در پژوهشی در این حوزه، به بررسی رفتار کارآفرینانه مدیران میانی دانشگاه تهران پرداختند. بدین منظور از پرسشنامه استفاده کردند. نتایج تحلیل عاملی حاصل از این پژوهش نشان داد حذف تشریفات زائد اداری (۶۴٪)، تمایل به تغییر (۷۷٪)، برخورداری از بینش استراتژیک و محیط کاری پرنرژی (۲۴٪) و فضای حمایتی (۶۳٪) اجزای پنج‌گانه رفتار کارآفرینانه مدیران را تشکیل می‌دهد.

حسینی (۱۳۹۷) در مطالعه‌ای با موضوع "طراحی الگوی شایستگی‌های کارآفرینانه اعضای هیئت‌علمی دانشگاه‌ها" نشان داد؛ که شایستگی راهبردی بانفوذترین شایستگی کارآفرینانه است که روی ۸ شایستگی دیگر، اثر مستقیم و یا غیرمستقیم دارد.

Pati و همکاران (2021) در پژوهشی تحت عنوان رفتار کارآفرینانه و عملکرد شرکت: نقش میانجی نوآوری مدل کسب‌وکار، به بررسی رفتار کارآفرینانه و نقش آن در عملکرد شرکت پرداختند. به منظور بررسی موضوع ۲۳۸ سازمان انتخاب شده و مورد مطالعه قرار گرفتند. نتایج حاصل از این پژوهش نشان داد؛ رفتار کارآفرینانه دانشگاهی تأثیر مثبتی بر عملکرد سازمان‌ها داشته و نوآوری در تدوین مدل‌های کسب‌وکار می‌تواند این رابطه را تعدیل نماید.

Errasti و همکاران (2018) با بررسی عوامل و سطوح رفتار کارآفرینانه دانشگاهی در اسپانیا، به این نتیجه رسیدند؛ در باب کارآفرینی دانشگاه‌های اسپانیایی چهار بعد فعال هستند؛ جهانی‌سازی، استفاده از روش‌های فعال و به‌روز، تعاریف صحیح استراتژی و مأموریت‌ها و مدیریت تیمی. با این حال در دانشگاه‌های اسپانیایی به زمینه‌های قانونی و اداری، بودجه‌های بخش کارآفرینی و آموزش کارکنان کمتر توجه شده بود. این نتایج بر اساس دانشگاه و منطقه‌های مختلف متفاوت بود.

روند رو به رشد و توسعه جهانی و ضرورت هماهنگی با این رشد، جایگاه کارآفرینی را بیش از گذشته افزایش داده است (حسینی و همکاران، ۱۳۹۷) به این علت که کارآفرینی تأثیر قابل توجهی بر رشد اقتصادی (شعبانی زنگنه و همکاران، ۱۳۹۹)، ایجاد نوآوری داشته (Cardella et al, 2020) و به عنوان راه‌حلی جهت کاهش چالش‌های حوزه بیکاری است (زمانی، ۱۳۹۸). از این رو فعالیت در این حوزه می‌تواند تأثیر شگرفی بر رشد اقتصادی و کاهش بیکاری کشورها داشته باشد (Gyu Byun et al, 2018). در این راستا تجربه کشورهای موفق در حوزه رشد اقتصادی نشان‌دهنده این موضوع است که بهترین گزینه برای آماده کردن فارغ‌التحصیلان دانشگاهی برای اشتغال و کارآفرینی، ایجاد بستر آن از سوی دانشگاه‌هاست (Zeng and Lee, 2015).

مفهوم کارآفرینی دانشگاهی مفهوم جدیدی نبوده و از زمان‌های گذشته مورد توجه جامعه دانشگاهی، سیاست‌گذاران و مربیان عملی قرار گرفته است (Nowinski et al, 2020). با این وجود، معانی و مفاهیم متفاوتی چون نوآوری، تجاری‌سازی، ایجاد سرمایه‌گذاری جدید، اشتغال‌زایی و ... به خود گرفته است (Hannon, 2013).

کارآفرینی دانشگاهی به عنوان مفهومی تعریف می‌شود که در آن، سازمان‌ها خودشان به دنبال کشف و استفاده از فرصت‌ها هستند (Pati et al, 2021) و یا افراد را به بهره‌برداری از فرصت‌های جدید تشویق می‌کنند (Shane & Venkataraman, 2020). از این رو کارآفرینی دانشگاهی نوعی از آموزش‌های دانشگاهی محسوب می‌شود که در تلاش است تا ضمن اینکه افراد به‌ویژه جوانان را برای کارآفرینی آماده نماید؛ از این طریق به توسعه اقتصادی و پایدار جوامع کمک کند (Akuegwu, 2016). علاوه بر آن؛ کارآفرینی دانشگاهی پل ارتباطی بین کسب‌وکارها و مراکز دانشگاهی است که به بهبود انتقال فناوری از دانشگاه‌ها به بازار کار کمک کرده و تأسیس کسب‌وکارهای جدید را افزایش می‌دهد (طهماسبی و همکاران، ۱۳۹۶).

- درون داد سیستم کارآفرینانه دانشگاهی از چه مؤلفه‌هایی تشکیل می‌شود؟
- فرآیند سیستم کارآفرینانه دانشگاهی از چه مؤلفه‌هایی تشکیل می‌شود؟
- برون داد سیستم کارآفرینانه دانشگاهی از چه مؤلفه‌هایی تشکیل می‌شود؟

روش

پژوهش حاضر با رویکرد کیفی و باهدف پژوهش توسعه‌ای انجام شد. استفاده از مطالعات کیفی زمانی ضروری به نظر می‌رسد که اطلاعات اندکی در رابطه پدیده موردنظر وجود داشته باشد. تبیین مدل کارآفرینی دانشگاهی با استفاده از رویکرد سیستمی نیز مفهوم جدیدی بوده و مطالعات کمتری در این حوزه انجام شده است. در این راستا از مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته استفاده شده است. بدین‌صورت که ابتدا سؤالات مصاحبه نیمه ساختاریافته با مساعدت اساتید طراحی شده و در حین مصاحبه سؤالات دیگری برای تشریح ابعاد سؤال مطرح شد. فرم مصاحبه دارای مقدمه‌ای برای تشریح موضوع و تعریف اصطلاحات، به تعداد ۱۰ سؤال بود. جامعه آماری این پژوهش ۱۵ نفر از اعضای هیئت‌علمی و دانشجویان کارآفرین دانشگاه محقق اردبیلی در سال ۱۳۹۹ بوده که برای انتخاب نمونه از روش گلوله برفی استفاده شد. بدین‌صورت که ضمن انجام مصاحبه از نفر اول؛ از افراد خواسته شد تا سایر افراد صاحب‌نظر در این زمینه را معرفی نمایند؛ بنابراین فقط نفر اول بر اساس نمونه‌گیری قضاوتی انتخاب و سایرین توسط مصاحبه‌شوندگان پیشین انتخاب شدند. ملاک‌های ورود به پژوهش در بخش مصاحبه عبارت بود از:

- هیئت‌علمی: افراد نمونه در دانشگاه محقق اردبیلی مشغول به فعالیت بوده و علاوه بر تدریس (حداقل دارای سابقه ۳ سال) سمت‌های اجرایی متنوعی را عهده‌دار و در حوزه کارآفرینی خبره بودند.
- دانشجویان: افراد نمونه در دانشگاه محقق اردبیلی مشغول به تحصیل بوده و جزء دانشجویان کارآفرین بودند.

Gyu Byun و همکاران (2018) نیز با مطالعه اثربخشی برنامه‌های آموزشی کارآفرینانه در مؤسسات آموزش عالی، به این نتیجه رسید؛ تفاوت‌های زیادی بین اولویت‌های درسی و آموزشی دانشجویان وجود داشته که این تفاوت‌ها باید از طریق ایجاد هماهنگی دوره‌های آموزشی با موضوعات کارآفرینی کمتر شود.

در کشور ما دانشگاه‌ها در نسل دوم دانشگاهی یعنی دانشگاه‌های پژوهش محور قرار دارند و فعالیت چندانی برای تجاری‌سازی یافته‌های پژوهش‌ها، تربیت افراد کارآفرین و تبدیل شدن به نسل سوم دانشگاه‌ها یعنی دانشگاه‌های کارآفرین ندارند، این در حالی است که دانشگاه‌های کشورهای کشور آمریکا و فنلاند بیشترین تعداد مستندات در حوزه کارآفرینی را به خود اختصاص داده‌اند (Mourao & Martinho, 2020). همچنین در کشور ما نظام آموزش عالی کنونی با ساختار موجود، رابطه مناسبی بین محیط اقتصادی و محیط آموزشی دانشگاه وجود ندارد (رمضانی و همکاران، ۱۳۹۶)، برنامه‌های درسی در دانشگاه‌ها نامناسب هستند و ارتباطی با توسعه کارآفرینی ندارند، همچنین روش‌های آموزشی از کار آبی بالای برخوردار نبوده و حمایت‌های کمتری از کارآفرینی دانشگاهی انجام می‌شود (Atif Bashir, 2015) علاوه بر این، نقشه راه استقرار برنامه‌های کارآفرینی مشخص نبوده و همکاری بین صنعت و دانشگاه بسیار کم است (Ahmed et al, 2020).

این در حالی است که اعضای هیئت‌علمی از مهم‌ترین عناصر نظام دانشگاهی و از اساسی‌ترین عناصر توسعه و پیشرفت هر کشوری محسوب شده و می‌توانند فرآیند هدایت و رهبری دانشجویان را در جهت نیل به هدف‌ها، رسالت‌ها و آرمان‌های دانشگاه را به گونه‌ی مؤثرتر و مناسب‌تری به انجام رسانند (حسومی و ناظم، ۱۳۸۹). از این‌رو هدف از این پژوهش بررسی رفتار کارآفرینانه دانشگاهی بوده و در پی بررسی این موضوع است که در دانشگاه‌ها تا چه حد به مسئله کارآفرینی توجه می‌شود و برای اثرگذاری و توسعه کارآفرینی، اساتید دانشگاهی تا چه حدی می‌توانند نقش‌آفرینی نمایند. سؤالات اصلی پژوهش به شرح زیر است:

جدول ۱.

پایایی باز آزمون

ردیف	تعداد کل کد	تعداد توافق	تعداد عدم توافق	پایایی باز آزمون (درصد)
۱	۸۰	۳۲	۸	۸۰
۲	۵۶	۲۵	۶	۸۹
۳	۸۳	۲۷	۱۰	۶۵
جمع	۲۱۹	۸۴	۲۴	۷۷

همانطوری که در جدول فوق مشاهده می‌شود، پایایی باز آزمون مصاحبه‌های صورت گرفته حدود ۷۷ درصد بوده و از آنجائی که بیشتر از ۶۰ درصد است قابلیت اعتماد کدگذاری‌ها موردپذیرش است.

یافته‌ها

توصیف اطلاعات جمعیت شناختی: در بین ۱۵ خبره مصاحبه شده؛ ۷ نفر جزء اعضای هیئت علمی دانشگاه (با حداقل ۳ سال سابقه) و ۸ نفر دانشجویان کارآفرین بودند. میانگین سنی مصاحبه‌شوندگان ۳۸ سال بوده و اکثر آنها دارای مدرک تحصیلی دکتری بودند. جدول ۲ ترکیب مصاحبه‌شوندگان را نمایش می‌دهد.

اعتبار به همسانی نتایج حاصل از مصاحبه و پایایی به توانش مصاحبه در سنجش اهداف موردنظر اشاره دارد. در پژوهش حاضر روایی مصاحبه، از طریق دقت در تعیین موضوع مصاحبه‌ها، برنامه‌ریزی مناسب انجام مصاحبه، انجام مصاحبه با معرفی شخصی، بیان اهداف پژوهش، حفظ رازداری در مورد داده‌ها و توضیح چرایی انتخاب مصاحبه‌شوندگان، یادداشت‌برداری، تحلیل مصاحبه‌ها از طریق کدگذاری باز، محوری و گزینشی و گزارش صحیح نتایج مصاحبه موردبررسی قرار گرفت.

در این پژوهش همچنین برای محاسبه پایایی باز آزمون از میان مصاحبه‌های انجام شده چند مصاحبه به‌عنوان نمونه انتخاب و هرکدام دو بار کدگذاری شدند. پس از کدگذاری و مقایسه کدها، هرکدام از مصاحبه‌ها که در فواصل زمانی باهم تشابهت داشتند با عنوان "توافق" و کدهای غیرمشابه با عنوان "عدم توافق" مشخص شدند. در پژوهش کنونی برای محاسبه پایایی باز آزمون، از بین مصاحبه‌های صورت گرفته تعداد ۳ مصاحبه انتخاب و طی فواصل زمانی ۲۰ روزه توسط محقق کدگذاری شد. نتایج به‌دست‌آمده در جدول ۱ آورده شده است.

جدول ۲.

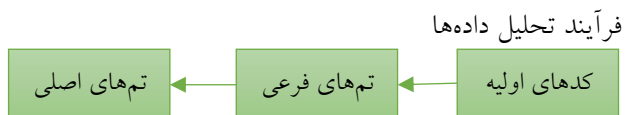
ترکیب مصاحبه‌شوندگان

سمت	جنسیت	حوزه فعالیت	تحصیلات	سابقه کاری
عضو هیئت علمی	مرد	مدیریت	دکتری	۵ سال
عضو هیئت علمی	مرد	مدیریت	دکتری	۸ سال
عضو هیئت علمی	مرد	کشاورزی	دکتری	۴ سال
عضو هیئت علمی	زن	تربیت بدنی	دکتری	۷ سال
عضو هیئت علمی	زن	روانشناسی	دکتری	۳ سال
عضو هیئت علمی	مرد	اقتصاد	دکتری	۶ سال
عضو هیئت علمی	زن	حسابداری	دکتری	۹ سال
دانشجو	مرد	مهندسی برق	کارشناسی ارشد	۲ سال
دانشجو	مرد	مهندسی پزشکی	کارشناسی ارشد	۱ سال
دانشجو	زن	مدیریت	دکتری	۵ سال
دانشجو	مرد	کشاورزی	دکتری	۴ سال
دانشجو	مرد	تجهیزات پزشکی	کارشناسی ارشد	۴ سال
دانشجو	مرد	کشاورزی	دکتری	۳ سال
دانشجو	مرد	مهندسی مکانیک	کارشناسی ارشد	۶ سال
دانشجو	مرد	علوم دامی	دکتری	۲ سال

$$100 * \frac{2 * \text{تعداد توافقات}}{\text{کل کدها}}$$

هم داشتند، کنار هم قرار داده و به خلق معانی و واژه‌های جدید پرداختند. در حقیقت تم‌های فرعی را در قالب تم‌های اصلی دسته‌بندی کردند. تم‌های اصلی در واقع پاسخ به سؤالات اصلی پژوهش است. نمای کلی فرآیند تحلیل به شکل زیر بوده است:

شکل ۱.

مقوله‌های استخراج شده از مفاهیم و کدهای اولیه در قالب جدول ۳ استخراج شده است که در آن ۷ مقوله اصلی، ۲۹ مقوله فرعی و ۱۱۰ مفهوم استخراج شد.

پس از انجام و پیاده‌سازی مصاحبه‌های انجام شده، با استفاده از فرایند کدگذاری نسبت به شناسایی مفاهیم و تحلیل داده‌ها اقدام گردید؛ و پس از تحلیل داده‌های گردآوری شده طی چند مرحله کدگذاری مفاهیم و مقوله‌های موردنظر استخراج گردید. بدین منظور، مصاحبه‌ها به صورت رفت و برگشت بازخوانی گردیده و مطالب مرتبط و موردعلاقه پژوهشگر، که در حقیقت پاسخ به سؤال اصلی پژوهش بودند، مشخص شد. سپس پژوهشگران، داده‌های کیفی انتخاب شده را کدگذاری کردند. کدگذاری داده‌ها برحسب مصاحبه‌ها و شماره‌های مرتبط با آن انجام شد. پس از مرحله کدگذاری، پژوهشگران با استفاده از زمینه دانش و مطالعه خود برای هریک از کدها، یک برچسب انتخاب کردند و پس از آن، تم‌ها فرعی را که بیشترین نزدیکی معنایی و مفهومی را نسبت به

جدول ۳.

خروجی حاصل از کدگذاری باز عوامل

مقوله اصلی	مقوله فرعی	مفاهیم استخراج شده از مصاحبه‌ها (فراوانی پاسخ)
ویژگی‌های شخصیتی	خلاقیت	توانایی شناسایی مسائل یا کاستی‌های موجود در بازار و ارائه ایده‌های نوآورانه برای حل مشکل (۷)، توانایی استفاده از ایده‌های موجود (۸)،
اعتماد به نفس		اعتماد به توانایی‌های خود به دلیل کسب موفقیت‌های متعدد در گذشته (۹)، ایمان داشتن به توانایی‌ها و مهارت‌های خود (۶)،
توفیق طلبی		داشتن روحیه انجام کارهای چالشی (۹)، داشتن توانایی شروع و انجام کارها (۱۱)، داشتن توانایی و میل در رسیدن به اهداف (۶)،
کنترل درونی		رسیدن به نتایج مثبت با اقدام و تلاش خود (۴)، داشتن پشتکار، و تلاش بیشتر در انجام امورات مربوطه (۱۰)،
چالش طلبی		استقبال از اهداف و راه‌حل‌های پرچالش (۱۰)، داشتن اهداف بلند پروازانه برای حل مسائل (۱۴)،
روحیه کارآفرینی		علاقه‌مندی به مسائل کسب‌وکار (۱۲)، انجام وظایف محوله با رعایت ضوابط کاری (۱۰)، تجربیات کاری در حوزه‌های کسب‌وکار (۱۴)، توانایی به ثمر رساندن کارهای هدف‌گذاری شده (۷)،
مهارت	آینده‌نگری و تمایل به پیشگام بودن	توانایی بهره‌گیری از فرصت‌های موجود در بازار (۶)، نگاه دوربرد نسبت به مسائل و پیش‌بینی مسائل پیش رو (۹)،
	برنامه‌ریزی	توانایی تعیین اهداف و راه رسیدن به آن (۴)، برنامه‌ریزی و بررسی مسائل مالی (۸)،
	قدرت مذاکره	داشتن مهارت‌های فردی و میان فردی برای حل مسائل (۸)،
	قابلیت‌های ارتباطی	توانایی کار با افراد متعدد و برقراری ارتباط با آن‌ها (۱۱)، توانایی انجام کارها در شرایط و موقعیت‌های مختلف (۶)،
دانش	دانش کسب‌وکار و بازاریابی	داشتن دانش به‌روز نسبت به مسائل کسب‌وکار (۱۴)، آگاهی از مسائل بازاریابی و فروش (۱۳)، آگاهی از مسائل کسب‌وکار و بازاریابی (۹)،
فرهنگ	فرهنگ مشارکتی	ایجاد بسترهای لازم برای تقویت کارهای تیمی (۵)، ایجاد تیم‌های کاری به‌منظور برقراری تعاملات دانشجویی (۱۰)، ترویج کارهای تیمی در دانشگاه (۱۴)، میدان دادن به افراد خلاق و مبتکر در دانشگاه (۳)، توسعه فرهنگ اشتراک مساعی، کار تیمی و تسهیم دانش و تجربه میان جامعه دانشگاهیان (۹)، هدایت انجمن‌های دانشجویی در راستای توسعه کارآفرینی (۱۰)، برنامه‌ریزی در جهت ایجاد گروه‌های تحقیقاتی ویژه کارآفرینی (۱۲)، برنامه‌ریزی در جهت توسعه مهارت‌ها و قابلیت‌های کارآفرینی دانشجویان (۶)،
		تشویق اعضای هیئت‌علمی برای فعالیت‌های کارآفرینی (۱۲)، توسعه فرهنگ تغییرپذیری، ریسک‌پذیری و استقبال، حمایت و تجاری‌سازی ایده‌های نوآورانه (۴)، تفویض اختیارات کلاس به دانشجویان برای رشد و پرورش آن‌ها (۱۰)،

مقاله اصلی	مقاله فرعی	مفاهیم استخراج شده از مصاحبه‌ها (فراوانی پاسخ)
فرهنگ ثبات و یکپارچگی	فرهنگ	هدایت پروژه‌های درسی در راستای خوداشتغالی و کارآفرینی (۱۳)، افزایش انعطاف‌پذیری و اثربخشی در فرایند حمایت‌ها و پرداخت‌های مالی دانشگاه (۴)، نهادینه‌سازی فرهنگ کارآفرینی در بین کارکنان دانشگاه، اعضای هیئت علمی و دانشجویان (۵)،
فرهنگ انعطاف‌پذیری	فرهنگ	ایجاد بسترهای آموزشی برای مدیران، اساتید دانشگاهی در راستای اهمیت کارآفرینی (۱۲)، بهره‌گیری از دانشجویان یادگیرنده، پژوهشگر و کارآفرین در دانشگاه (۱۰)، ارائه برنامه‌های آموزشی کارآفرینی برای اساتید جدیدالورود و کم‌سابقه (۵)، طراحی برنامه‌های یادگیری دانشجو محور (۸)،
سبک رهبری مشارکتی و تفویضی	فرهنگ رسالتی	ایجاد تغییرات در سیاست‌های آموزشی و توسعه دانش باهدف افزایش کارآفرینی دانشگاهی (۱۰)، ایجاد تغییرات در آئین‌نامه‌های دانشگاهی به‌منظور تشویق کارآفرینی دانشگاهی (۹)،
فرهنگ مشارکتی و تفویضی	سبک رهبری	فراهم‌سازی شرایط و امکانات برای رشد و کارآفرینی (۵)، ایجاد بسترهای لازم برای امکان صحبت آزادانه با اساتید و مسئولین دانشگاهی برای دانشجویان (۱۳)، توجه به نظرات و پیشنهادها اساتید و دانشجویان در راستای بهبود فعالیت‌های کارآفرینی (۱۱)، ایجاد انگیزه و تحرک در بین دانشجویان و اساتید برای کارآفرینی دانشگاهی از طریق ارائه پاداش‌های متعدد (۱۰)، تقدیر و قدردانی از کارآفرینان برتر دانشگاهی و ارائه تسهیلات ویژه به آنان (۱۴)،
انسان‌گرایی	انسان‌گرایی	ارائه اطلاعات کامل از فرصت‌های سرمایه‌گذاری (۱۰)، دادن آزادی عمل برای دانشجویان در انجام امورات محوله (۱۲)، تشویق افراد به ارائه ایده‌ها و ابتکارات در دانشگاه (۹)، تسهیل روابط بین دانشجویان و اساتید به‌منظور تشویق تسهیم دانش (۱۱)،
رفتار کارآفرینانه اداری	رفتار کارآفرینانه اداری	استفاده از پیشنهادها و انتقادات (۵)، حذف تشریفات زیاد در دانشگاه در راستای افزایش کارآفرینی (۹)، بازنگری مقررات و آیین‌نامه‌های موجود در راستای تسهیل فرایند توسعه کارآفرینی (۱۲)،
گرایش به تغییر	گرایش به تغییر	استفاده از شیوه‌های نوآورانه در کلاس‌های درسی (۱۰)، بهره‌گیری از دانش و فناوری‌های روز دنیا در فرایندهای آموزشی و پژوهشی دانشگاه (۵)، تغییر شیوه‌های آموزشی ناکارآمد (۹)،
بیش استراتژیک	بیش استراتژیک	مطالعه و تحلیل نیازها و فرصت‌های بازار و جامعه و هدایت دانشجویان و ایده‌های نوآورانه (۶)، برنامه‌ریزی در راستای سیاست‌های دانشگاه برای فضاهای خارج از دانشگاه به‌منظور تسهیل کارآفرینی (۷)، تغییر در سیاست‌های آموزشی و توسعه دانش (۱۲)،
محیط کاری پرنرژی	محیط کاری پرنرژی	ایجاد بسترهای آموزشی برای مدیران، اساتید دانشگاهی در راستای اهمیت کارآفرینی (۱۱)، فراهم‌سازی فضاهای آموزشی کارآمد (۵)، فراهم کردن فضای کار و کسب تجربه در دوره دانشجویی (۶)،
فضای حمایتی	فضای حمایتی	حمایت‌های مالی و معنوی در زمینه تجاری‌سازی ایده‌های نوآورانه (۸)، منابع مالی غیردولتی از طریق ارتقای کیفیت خدمات و توسعه کارآفرینی دانشگاهی (۵)، فراهم کردن فضای کار و کسب تجربه در دوره دانشجویی (۱۰)، فراهم ساختن زیرساخت‌های فناورانه برای انجام فعالیت‌های کارآفرینانه (۱۱)، حمایت دانشگاه از طرح و ایده‌های کارآفرینی دانشجویان (۵)، ایجاد صندوق سرمایه‌گذاری جهت کمک به شرکت‌های تازه تأسیس (۱۴)، نوسازی، تجهیز و توسعه آزمایشگاه‌ها (۳)،
محتوای آموزشی و پژوهشی	محتوای آموزشی و پژوهشی	تغییر روش‌های سنتی آموزش محور به سمت روش‌های پژوهش محور (۱۴)، ارائه تسهیلات ویژه به پایان‌نامه، رساله و ... با موضوعات کارآفرینی (۱۳)، آموزش نگارش طرح تجاری، مدیریت کسب‌وکار و فرآیند راه‌اندازی کسب‌وکار (۶)، تنظیم سرفصل‌های دروس کارآفرینی طبق نیازهای بازار کار (۴)، قرار دادن دروس کارآفرینی جزء دروس اجباری (۸)،
تسهیم دانش	تسهیم دانش	مطالعه و بهره‌گیری از تجارب موفق سایر دانشگاه‌های مشابه در سطوح ملی و بین‌المللی (۱۱)، بهره‌گیری از استادان توانمند و برجسته در دانشگاه (۹)، بازدید از مراکز و کسب‌وکارهای موفق (۹)، دعوت از کارآفرینان برای ارائه تجربیات (۵)،
نتایج دستاوردها	نتایج دستاوردها	تأسیس شرکت‌های دانش‌بنیان توسط دانشجویان و اساتید (۱۱)، افزایش همکاری با مراکز رشد و پارک‌های علم و فناوری (۷)، افزایش مراکز تحقیقاتی در دانشگاهی و رشد و ارتقاء دانشگاه (۴)، مدیریت اشتغال دانشجویان (۳)، ایجاد مراکز کارآفرینی و مشاوره شغلی (۵)،
انتشارات و مقالات	انتشارات و مقالات	افزایش انتشار منابع علمی (مقاله، کتاب و ...) مرتبط با کارآفرینی (۹)، ایجاد تمایل برای انجام پژوهش در مقاله‌های کارآفرینی (۱۰)، ارتقای کیفیت خدمات آموزشی، پژوهشی و کارآفرینی (۵)، ایجاد مراکز کارآفرینی و مشاوره شغلی (۴)،
تقویت صنعت و دانشگاه	تقویت صنعت و دانشگاه	تقویت تعامل صنعت و دانشگاه و محیط بیرونی (۱۳)، افزایش ارتباط با ذی‌نفعان بیرونی و افزایش درآمدهای دانشگاهی (۱۱)، توسعه و ارتقاء انتقال دانش و تکنولوژی به فضاهای خارج از دانشگاه (۴)، افزایش تعاملات دانشگاهی در فضاهای ملی و منطقه‌ای (۷)، افزایش تعاملات دوجانبه با مشتریان چندگانه دانشگاه (۲)، جلب حمایت صنعت به دانشگاه (۱۰)،
عقد قرارداد	عقد قرارداد	ارتباط پویا، مستمر و اثربخش دانشگاه با بخش صنعت و جامعه و انجام قراردادهای متعدد کاری (۵)، توسعه همکاری‌های علمی دانشگاه با دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی داخلی و بین‌المللی به‌منظور تحقیقات متعدد (۴)،

مقاله اصلی	مقاله فرعی	مفاهیم استخراج شده از مصاحبه‌ها (فراوانی پاسخ)
اختراعات	اختراعات	بهره‌گیری از دانش و فناوری‌های روز دنیا در فرایندهای آموزشی و پژوهشی دانشگاه (۶)، افزایش اختراع و ابداعات دانشجویی (۱۳)، ایجاد دانش و فناوری‌های به‌روز (۵)،

با توجه به نتایج به‌دست آمده، مدل مفهومی پژوهش در قالب رویکرد سیستمی به‌صورت درون داد، فرآیند و برون داد به‌صورت شکل ۲ معرفی شد.

شکل ۲.

سیستم کارآفرینی دانشگاهی (برگرفته از نتایج پژوهش)

نتایج این پژوهش نشان داد؛ کاهش تشریفات زائد اداری، تمایل به تغییر، بینش استراتژیک، فضای حمایتی، محیط کاری پرانرژی، محتوای آموزشی و پژوهشی و تسهیم دانش به‌عنوان درون داد سیستم کارآفرینی دانشگاهی، ویژگی کارآفرینان، فرهنگ و سبک رهبری به‌عنوان فرآیند این سیستم و ایجاد شرکت‌های خوشه‌ای، انتشارات، تقویت رابطه صنعت و دانشگاه، عقد قرارداد، ثبت اختراع نیز به‌عنوان برون داد سیستم کارآفرینی دانشگاهی مطرح هستند. علاوه بر این‌ها؛ در این پژوهش به مهم‌ترین ویژگی‌های کارآفرینان از جمله خلاقیت، اعتمادبه‌نفس، توفیق طلبی، کنترل درونی، چالش طلبی و روحیه کارآفرینی اشاره شده و مناسب‌ترین سبک‌های رهبری برای کارآفرینی سبک‌های رهبری مشارکتی و انسان‌گرایانه عنوان شده است.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر، تبیین مدل رفتار کارآفرینانه دانشگاهی با رویکرد سیستمی در دانشگاه محقق اردبیلی بود. به‌طور کلی یافته‌های این پژوهش اهمیت کارآفرینی دانشگاهی را در ایجاد اشتغال و کاهش بیکاری نشان داده و به این موضوع اشاره دارد که دانشگاه و اعضای هیئت‌علمی از مهم‌ترین عناصر نظام آموزشی و از اساسی‌ترین عناصر توسعه و پیشرفت هر کشوری محسوب شده و می‌توانند فرآیند هدایت و رهبری دانشجویان را در جهت نیل به هدف‌ها، رسالت‌ها و آرمان‌های دانشگاه را به گونه‌ی مؤثرتر و مناسب‌تری به انجام رسانند. از این‌رو بررسی رفتار کارآفرینانه دانشگاهی ضروری به نظر می‌رسد که بایستی مورد توجه پژوهش‌های آتی قرار گیرد.

به دنبال داشته باشد. دستیابی به چنین دستاوردهایی طبق رویکرد سیستمی نیازمند توجه به درون داد و فرایند (توجه به رفتارهای کارآفرینانه دانشگاهی، ویژگی کارآفرینان، فرهنگ و سبک‌های رهبری) سیستم کارآفرینی دانشگاهی است. با توجه به نقش و اهمیت کارآفرینی دانشگاهی پیشنهادها کاربردی به صورت زیر ارائه شده است:

- به منظور افزایش کارآفرینی دانشگاهی، ایجاد تغییرات سازنده در دانشگاه‌ها پیشنهاد می‌شود؛ از جمله اینکه از شیوه‌های نوآورانه در کلاس‌های درسی استفاده شود و استفاده از شیوه‌های آموزشی ناکارآمد خودداری شود.

- ایجاد بسترهای آموزشی برای مدیران، اساتید دانشگاهی در راستای اهمیت کارآفرینی، فراهم کردن فضای کار و کسب تجربه در دوره دانشجویی، تغییر روش‌های سنتی آموزش محور به سمت روش‌های پژوهش محور و ارائه تسهیلات ویژه به پایان‌نامه، رساله و غیره.

- یکی از نتایج مهم این پژوهش که به عنوان درون داد سیستم به آن اشاره شد؛ نقش تسهیم دانش بر کارآفرینی دانشگاهی بود از این رو توصیه می‌شود؛ ضمن استفاده از استادان توانمند و برجسته در دانشگاه، بایستی از تجارب موفق سایر دانشگاه‌های مشابه در سطوح ملی و بین‌المللی بهره جست و برنامه‌ریزی‌های صحیحی در راستای بهره‌گیری تجارب کارآفرینان در دانشگاه به عمل آید.

- یکی از موضوعات مورد توجه در این پژوهش نقش فرآیندهای سیستم کارآفرینی دانشگاهی بود که در مباحث تخصصی می‌توان از آن به عنوان "جعبه سیاه" سیستم کارآفرینی دانشگاهی یاد نمود. یکی از این عوامل ویژگی‌های کارآفرینان و نقش خود اساتید و دانشجویان در تقویت کارآفرینی دانشگاهی است. بدین منظور توصیه می‌شود تمامی فعالیت‌های دانشگاهی باید در جهت تقویت ویژگی‌های کارآفرینانه افراد همچون خلاقیت، چالش طلبی، اعتماد به نفس و غیره باشد.

- یکی از عوامل مهم مؤثر بر تقویت کارآفرینی بحث محتوای آموزشی و پژوهشی در دانشگاه‌هاست از این رو توصیه می‌شود؛ آموزش‌های لازم به اساتید و دانشجویان در

به طور کلی یافته‌های این پژوهش با یافته‌های مقیمی و همکاران (۱۳۹۳)، رحمتی و فرهنگی (۱۳۹۶) و ایرستی و همکاران (۲۰۲۰) همسو است. در یافته‌های مقیمی و همکاران (۱۳۹۳) کاهش تشریفات زائد اداری، تمایل به تغییر، بینش استراتژیک، فضای حمایتی، محیط کاری پرانرژی به عنوان ابعاد رفتار کارآفرینانه دانشگاهی در نظر گرفته شده است. این در حالی است که در این پژوهش علاوه بر ابعاد مذکور دو بعد محتوای آموزشی و پژوهشی به این ابعاد افزوده شده است.

در پژوهش رحمتی و فرهنگی (۱۳۹۶) نیز به نقش فرهنگ در تقویت کارآفرینی اشاره شده است. اما در پژوهش حاضر ضمن استفاده از رویکرد سیستمی، به نوع فرهنگ، نوع سبک‌های رهبری و ویژگی‌های کارآفرینان به صورت جامع اشاره شده و نقش هر یک در تقویت کارآفرینی دانشگاهی مورد مطالعه عمیق قرار گرفته است.

Errasti و همکاران (2018) در پژوهشی ایجاد شرکت‌های خوشه‌ای دانشگاهی، افزایش انتشارات و مقالات، ثبت قراردادها و اختراعات را به عنوان دستاوردهای کارآفرینی دانشگاهی دانسته‌اند. اما در این پژوهش ضمن اشاره به عوامل مذکور، این ابعاد به شکل بومی شده در دانشگاه‌های کشور به خصوص در دانشگاه محقق اردبیلی مورد بحث و بررسی قرار گرفته شده است و مؤلفه‌های به دست آمده از نتایج مصاحبات در این پژوهش تاکنون در پژوهش‌های مشابه مورد توجه کمتری قرار گرفته است.

با توجه به آنچه به دست آمد؛ در مجموع می‌توان گفت؛ نتایج این پژوهش از چندین منظر دارای نوآوری است، اولاً؛ اینکه برون داد سیستم کارآفرینی دانشگاهی، می‌تواند به عنوان دستاوردها و نتایج نیز در نظر گرفته شود که به کارگیری مناسب سیستم، می‌تواند منجر به ایجاد شرکت‌های خوشه‌ای دانشگاهی، افزایش انتشارات و مقالات، ثبت قراردادها و اختراعات شود. دوماً استفاده کارآ از این سیستم ضمن تقویت تعامل صنعت و دانشگاه و محیط بیرونی، افزایش ارتباط با ذی‌نفعان بیرونی و افزایش درآمدهای دانشگاهی، به توسعه و ارتقاء انتقال دانش و تکنولوژی به فضاهای خارج از دانشگاه نیز کمک‌کننده بوده و افزایش اختراع و ابداعات دانشجویی را

فصلنامه برنامه‌ریزی رفاه و توسعه اجتماعی، ۴(۱۴)، ۱۸۳-۲۰۸.

ابوئی، ط.، شجاعی، س.، ازما، ف. و اقاچانی، حسنعلی. (۱۳۹۹). عوامل مؤثر بر آموزش کارآفرینی کسب‌وکارهای دانش‌بنیان در شتاب‌دهنده‌های مستقر در مراکز رشد دانشگاهی. نشریه پژوهش در نظام‌های آموزش، ۱۴(ویژه‌نامه)، ۹۵-۱۱۰.

حسومی، ط. و ناظم، ف. (۱۳۸۹). رابطه بین رفتار پژوهشی استادان با کارآفرینی آنان در دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن. فصلنامه رهبری و مدیریت آموزشی، ۴(۱)، ۳۷-۴۸.

حسینی، ز.، ابوالقاسمی، م. و مشبکی اصفهانی، ا. (۱۳۹۷). ارائه الگوی کارآفرینی دانشگاهی برای دانشگاه فنی و حرفه‌ای. پژوهش در نظام آموزشی، ۱۲(ویژه‌نامه)، ۱۲۳۴-۱۲۱۳.

حسینی، ش.، ابوالقاسمی، م.، یداللهی فارسی، ج. و رضایی زاده، م. (۱۳۹۶). طراحی الگوی شایستگی‌های کارآفرینانه اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها. فصلنامه علمی پژوهشی آموزش عالی ایران، ۹(۱)، ۱۶۷-۱۳۳.

رحمتی، ع. و فرهنگی، ع. (۱۳۹۶). نقش رسانه ملی در تغییر فرهنگ کارآفرینی در ایران امروز. مطالعات رسانه‌ای، ۱۲(۱)، ۷-۹. رمضان، ج.، ابراهیم‌زاده، ج. و اسماعیلی‌نژاد، ب. (۱۳۹۶). مطالعه تأثیر رفتار شهروندی سازمانی استادان بر بهبود رفتار کارآفرینانه دانشجویان در دانشگاه آزاد اسلامی واحد شیراز، آموزش عالی، ۱۰(۴۰)، ۷۵-۹۵.

رحمانیان کوشکی، م.، چیزری، م. و هواسی، ع. (۱۳۹۱). بررسی عوامل اثرگذار بر قصد کارآفرینانه دانشجویان کشاورزی دانشگاه آزاد ایلام. توسعه کارآفرینی، ۴(۱۵)، ۱۴۴-۱۲۵. زمانی، س. و شکیب منش، ه. (۱۳۹۸). جایگاه اصل انتظارات مشروع در سازمان جهانی تجارت. پژوهش حقوق عمومی، ۲۱(۶۴)، ۳۲-۹.

شعبانی زنگنه، ف.، حسینی، ر. و صفری، محمود. (۱۳۹۹). طراحی الگویی جهت ارزیابی کیفیت مبتنی بر توسعه کارآفرینی دانشگاهی. نشریه پژوهش در نظام‌های آموزشی، ۱۴(۵۰)، ۱۸۹-۱۶۳.

طهماسبی، ر.، اکبری، م.، هوشمندزاده، م. و آهنگرسله‌بندی، ا. (۱۳۹۶). تأثیر آموزش‌های کارآفرینی بر رفتار کارآفرینانه دانشجویان حضوری و مجازی دانشکده کارآفرینی دانشگاه تهران. فصلنامه آموزش مهندسی ایران، ۱۹(۷۵)، ۱۲۸-۱۰۳.

باب نگارش طرح تجاری، مدیریت کسب‌وکار و فرآیند راه‌اندازی کسب‌وکار صورت گیرد و روش‌های بازاریابی، جذب منابع و غیره به آنان آموزش داده شود.

پیشنهادها برای پژوهش‌های آتی از قرار زیر است:

- با توجه به اینکه موضوع مورد مطالعه دانشگاه محقق اردبیلی بوده است از این رو توصیه می‌شود؛ با مطالعه تطبیقی چندین دانشگاه، الگوهای بومی برای کارآفرینی دانشگاهی در کشور ارائه شود.

- به منظور افزایش تعمیم‌پذیری نتایج حاصل از این مطالعه، توصیه می‌گردد از روش آمیخته (کیفی و کمی) به منظور بررسی موضوع استفاده شود.

- به پژوهشگران توصیه می‌شود؛ به بررسی رابطه بین درون داد، فرآیند و برون داد (به تفکیک شاخص‌ها) با کارآفرینی دانشگاهی بپردازند.

از جمله محدودیت‌های پژوهش می‌توان به عدم تعمیم‌پذیری نتایج به خارج از جامعه پژوهش؛ روش پژوهش که فقط کیفی بود، اشاره کرد. علاوه بر این، با توجه به شرایط سخت کروناایی حاکم بر کشور و مجازی شدن دانشگاه‌ها امکان دسترسی به جامعه آماری پژوهش به‌سختی صورت گرفت که این موضوع به‌صورت غیرمستقیم می‌تواند بر نتایج به‌دست آمده و قابلیت تعمیم آن تأثیر بگذارد.

سپاسگزاری

از تمامی اساتید و مسئولان دانشگاهی که در انجام پژوهش ما را یاری نمودند و زمینه همکاری را برای انجام بهتر پژوهش فراهم کردند، سپاسگزاریم.

تعارض منافع

تعارض منافع ندارم.

منابع

آقایی، ت.، تیمور نژاد، ک. و اخوان‌هزاوه، ف. (۱۳۹۲). بررسی کارآفرینی دانشگاهی از دید اعضای هیئت علمی دانشگاه شهید بهشتی به‌عنوان نمونه‌ای از دانشگاه‌های بزرگ.

Innovative Pathways for University Entrepreneurship in the 21st Century. pp.65-87.

Secundo, G., Del Vecchio, P., Schiuma, G., & Passiante, G. (2017). Activating entrepreneurial learning processes fo2 transforming university students' idea into entrepreneurial practices. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 23(3), 465-485.

Shane, S. and Venkataraman, S. (2020). The promise of entrepreneurship as a field of research. *Academy of management Review*, 25, 217-226.

Zeng, F. Q., Zheng, M. Q., & Lee, D. (2015). An empirical study on the influencing factors of university students' entrepreneurial intention-A research based on the chinese nascent social entrepreneur. *Journal of Asia Entrepreneurship and Sustainability*, 11(1), 89.

Abui, T., Shojaei, S., Azma, F. & Aghajani, Hassan Ali. (2020). Factors affecting entrepreneurship education of knowledge-based businesses in accelerators located in academic growth centers. *Journal of Research in Education Systems*, 14 (Special Issue), 110-95. [In Persian].

Aghayee, T., Teymournejad, K., & Akhavan, F. (2013). A Study of University Entrepreneurship from the Perspective of Faculty Members of Shahid Beheshti University as a Sample of Large Universities. *Quarterly Journal of Welfare Planning and Social Development*, 4(14), 208-183. [In Persian].

Ahmadi, F., Shafei, R., & Mafakherinia, F. (2010). Investigating the Effect of Individual and Environmental Factors on the Entrepreneurial Behavior of Kurdistan University Students. *Entrepreneurship Development*, 4(15), 163-145. [In Persian].

Hassani, Z., Abolghasemi, M. & Meshbaki Esfahani, A. (2020). Provide a university entrepreneurship model for technical and vocational universities. *Research in the educational system*, 12 (special issue), 1234-1213. [In Persian].

Hosomi, T., & Nazim, F. (2008). The Relationship between Professors' Research Behavior and Their Entrepreneurship in Islamic Azad University. Roodheh Branch. *Quarterly Journal of Educational Leadership and Management*, 4(1), 37-48. [In Persian].

Jahangiri, S., Charabin, M., Karimi, M. & watchmakers, v. (2021). Explain the background model of strategies and consequences of competitive advantage based on the empowerment of faculty members and university professors. *Research in Educational Systems*, 15 (54). [In Persian].

Rahmanian Kushkaki, M., Chizari, M., & Hawasi, A. (2010). Investigating the Effective Factors of Entrepreneurial Attitude of Agricultural Students of Ilam Azad University. *Entrepreneurship Development*, 4(15), 125-144. [In Persian].

Ramazani, J; Ibrahimzadeh, F, & Ismaili Nejad, B. (2017). Studying the Impact of Teachers 'Organizational Citizenship Behavior on Improving Students' Entrepreneurial Behavior in Islamic Azad University of Shirvan. *Higher Education*, 10(40), 95-75. [In Persian].

Shabani Zanganeh, F., Hosseini, R. & Safari, Mahmoud. (2020). Designing a model for quality evaluation

مقیمی، م.، زالی، م. و مرزبان، ش. (۱۳۹۳). بررسی رفتار کارآفرینانه مدیران میانی دانشگاه تهران. پژوهشنامه مدیریت اجرایی، ۱۱(۱)، ۶-۶.

References

- Ahmed, T., Chandran, V. G. R., Klobas, J. E., Liñán, F., & Kokkalis, P. (2020). Entrepreneurship education programmes: How learning, inspiration and resources affect intentions for new venture creation in a developing economy. *The International Journal of Management Education*, 18(1), 100327.
- Akuegwu, B. A., & Nwi-ue, F. D. (2017). Developing Entrepreneurship Culture among University Students in South-South, Nigeria. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 7(2), 315-324.
- Atif Bashir, M. (2015). Entrepreneurship Barriers to Student in Southern Punjab Universities. *International Journal Management Bussiness Research*, 5 (4), 329-335.
- Cardella G. M., Hernández-Sánchez B. R., Sánchez García J. C. (2020). Entrepreneurship and family role: a systematic review of a growing research. *Front. Psychol.* 10:2939. 10.3389/fpsyg.2019.02939.
- Canever, M., Renata, M., Barral, M & Ribeiro, F. (2017). How does the public and private university environment affect students' entrepreneurial intention. *Education Training*, 59(6), 550-564.
- Errasti, N., Bezanilla, M-J., García-Olalla, A., Auzmendi, E., and Paños J. (2018). Factors and maturity level of entrepreneurial universities in Spain. *International Journal of Innovation Science*, 1-27.
- Gieure, C., del Mar Benavides-Espinosa, M., & Roig-Dobón, S. (2020). The entrepreneurial process: The link between intentions and behavior. *Journal of Business Research*, 112, 541-548.
- Gyu Byun, C., Soo Sung, C., Park, J.Y., & Soo Choi, D. (2018). A Study on the Effectiveness of Entrepreneurship Education Programs in Higher Education Institutions: A Case Study of Korean Graduate Programs. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*, 4(26), 1-14.
- Hannon, P. (2013). Why is the Entrepreneurial University Important?, *Journal of Innovation Management*, 1(2), 10-17.
- Mourao, P. R., & Martinho, V. D. (2020). Forest entrepreneurship: A bibliometric analysis and A discussion about the co-authorship networks of an emerging scientific field. *Journal of Cleaner Production*, 120413.
- Nowiński, W., Haddoud, M. Y., Wach, K., and Schaefer, R. (2020). Perceived public support and entrepreneurship attitudes: a little reciprocity can go a long way! *J. Vocational Behav.* 112, 541-548.
- Pati, R., Ghobadian, A., Nandakumar, M. K., Hitt, M. A., & O'Regan, N. (2021). Entrepreneurial behavior and firm performance: The mediating role of business model novelty. *R&D Management*, 1-17.
- Ping Ho, Y., Chin Low, P., and Kam Wong, P. (2016). Do University Entrepreneurship Programs Influence Students' Entrepreneurial Behavior? An Empirical Analysis of University Students in Singapore, *In*

Journal of Engineering Education, 19(75), 128-103. [In Persian].
Moghimi, M., Zali, M. And Marzban, Sh. (2014). Investigating the entrepreneurial behavior of middle managers in the University of Tehran. *Journal of Executive Management*, 6 (11), 6-6. [In Persian].

based on the development of university entrepreneurship. *Journal of Research in Educational Systems*, 14 (50), 189-163. [In Persian].
Tahmasebi, R., Akbari, M., Hooshmandzadeh, M., & Ahangar, A. (2017). The effect of entrepreneurship education on the entrepreneurial behavior of face-to-face and virtual students of the Faculty of Entrepreneurship, University of Tehran. *Iranian*

